

SPOR LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN BOŞ ZAMAN YÖNETİMİNİN BAZI DEĞİŞKENLER ÜZERİNE İNCELENMESİ

EXAMINATION OF LEISURE MANAGEMENT OF SPORTS HIGH SCHOOL STUDENTS ON SOME VARIABLES

Dr.Öğr. Gör. Ramazan SANLAV

İstanbul Medipol Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Spor Yönetimi Programı, İstanbul/Türkiye
ORCID: 0000-0001-7715-0849

Doç.Dr. Alper Cenk GÜRKAN

Gazi Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İstanbul/Türkiye
ORCID: 0000-0002-3977-0091

ÖZET

Çalışmamızın amacı, 13-18 yaş aralığındaki öğrencilerin boş zaman yönetim düzeylerinin; cinsiyet, yaş, sınıf, kendilerini derslerinde başarılı bulma durumları, rekreatif faaliyetleri değerlendirme durumları, günlük boş zaman, boş zamanlarını verimli kullanma durumları ve boş zaman faaliyetleri değişkenlerine göre değişiklik gösterip göstermediğini incelemektir. Araştırmaya, Konya, Mersin, Karaman, Niğde ve İstanbul Tff Celal Aras Spor Liselerinde öğrenim gören 259 (149 erkek ve 110 kadın) kişi katılmıştır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, Wang, Kao, Huan ve Wu (2011) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Akgül ve Karaküçük (2015) tarafından yapılan "Boş Zaman Yönetimi Ölçeği (BZYÖ)" geçerlilik ve güvenilirliği yapılan "Boş Zaman Yönetimi Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, SPSS 25.0 paket programından yararlanılarak çözümlenmiştir. Veri sayısı 30'dan fazla olduğundan verilerin normallik değerleri Kolmogorov-Simironov (Lilliefors) testi ile incelenmiş olup, bu değerlerin 0,05'ten küçük olması ve çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1 sınırları içinde olması nedeniyle verilerin normal dağılıma uygunluk gösterdiği bulunmuştur (Morgan, Leech, Gloeckner ve Barrett, 2004). Ölçeklerden elde edilen puanlar normal dağılımdan parametrik testlerden ilişkisiz örneklem için t-testi ve tek yönlü varyans analizi (One-way ANOVA) kullanılmıştır. Çalışmanın bulgularında ise, gelecek beklentisi ölçeğinin "Cinsiyet, yaş, sınıf, başarı, rekreatif, boş zaman süresi, zamanı verimli kullanma, boş zaman faaliyeti demografik değişkenlerine göre gelecek beklentileri ile boş zaman yönetimlerinin bazı değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği, öğrencilerin yaş değişkenine göre "Amaç Belirleme ve Yöntem", "Değerlendirme" ve ölçeğin toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu yine günlük boş zaman süresi değişkenine göre "Değerlendirme" puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sonuç olarak; Ergenlik döneminde hayata atılmaya hazırlanan lise öğrencilerinin gelecekle ilgili çalışmalar önemlidir. Bu doğrultuda sonuçların farklı yaş grupları ile farklı bölgelere genellenmesi uygun değildir. Bu nedenle konuya ilişkin çalışmaların farklı yaş kategorilerine uygulanması gençlerle ilgili olarak daha ayrıntılı veriler elde edilmesine ve alan yazınına önemli katkılar sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Spor Lisesi Öğrencileri, Boş Zaman Yönetimi, Ergenlik dönemi

ABSTRACT

The aim of our study is to examine whether the leisure management levels of students aged 13-18 vary according to gender, age, class, status of finding themselves successful in their courses, States of evaluating recreational activities, daily leisure, efficient use of leisure and variables of leisure activities. 259 people (149 men and 110 women) who attended TFF Celal Aras Sports High Schools in Konya, Mersin, Karaman, Niğde and Istanbul participated in the study. As a data collection tool, the researchers prepared by personal information form, Wang, Kao Huan and Wu (2011) and Turkish adaptation developed by Akgül and Karaküçük (2015) "made by free time management Scale (BZYÖ)" validity and reliability "made in the free time management scale" was used. The data obtained in the study were analyzed using the SPSS 25.0 package program. More than 30 the number of data, and the values of the data normality Kolmogorov-Simironov (Lilliefors test, and these values be less than 0,05 was examined, and the coefficients of skewness and kurtosis ± 1 is within the boundaries of the data because conformity has been demonstrated to a normal distribution (Morgan, Leech, Gloeckner, and Barrett, 2004). Since the scores obtained from the scales are normally distributed, the T-test and one-way analysis of variance (one-way ANOVA) were used for unrelated samples from parametric tests. In the results of the study, the future expectation scale "gender, age, class, success, recreation, leisure time, efficient use of time, leisure activity according to demographic variables future expectations and leisure management do not differ significantly according to some variables, according to the age variable of students "goal determination and method", "Evaluation" and a statistically significant difference between the total scores of the scale variable of leisure time daily again, according to the "Assessment" found a statistically significant difference between scores. As a result, studies about the future of high school students who are preparing to be launched into life during adolescence are important. In this direction, it is not appropriate to generalize the results to different age groups and different regions. For this reason, applying research on this subject to different age categories will make important contributions to obtaining more detailed data on young people and writing in the field.

Keywords: Sports High School students, Leisure Management, adolescence

1. GİRİŞ

İnsanlar üzerine yapılan birçok çalışma mevcut fakat boş zamanın planlanması çalışmaları bilimsel olarak 1960 yıllarından itibaren başlamış. Özellikle günümüz dünyasında çalışma saatleri dışında boş zamanların artması ve boş zamanı değerlendirme çabası oldukça önem arz etmektedir. (Hartlage, 1969). Serbest zamanın iyi bir şekilde planlanması, insan yaşamının daha kaliteli ve verimli olmasıyla birlikte insanların daha çok sosyalleşmesi, kaynaşması, kendisine ve topluma daha kalıcı izler bırakması boş zamanlarını sevdiği, mutluluk hissettiği alanlarda değerlendirmesi büyük önem taşımaktadır. (Nixon ve Jewett, 1969; Akyüz, 2015). Bilimsel olarak insanlardaki zaman algısı ve kavramının çocukluğumuzun ilk yıllarında başladığı ve adolesan dönemine kadarda devam ettiği bilinmektedir. (Passig, 2005). İnsan yaşamında geçmiş yaşantıların önemi olmakla birlikte gelecekte beklenenleri de hayatına yön vermektedir. (Adler, 1994; Güleri, 1998). Zamanın kendisi yaşam olarak görülebilir. Zamanın verimli kullanılmaması, fayda sağlamaması hem kendisi ve hem toplum açısından aslında yaşamının boşa geçiyor olmasıdır. Zaman eşittir yaşam kavramları doğrudur. (Adair, 2006; Sabuncuoğlu, Paşa ve Kaymaz, 2010). Zamanın etkili ve verimli kullanmak için özellikle lise düzeyinde eğitim alan öğrencilerimizin zamanı iyi kullanması başarı” istenilen bir sonuca ulaşma yönünde bir ilerlemedir” (wolman,1973). Tabi okullarda başarı denildiğinde akademik başarı dediğimiz derslerinde, notlarında veya test sınavlarındaki başarı düşünülmektedir. (Carter ve Good, 1973). Akademik başarı öğrencilerin psikomotor ve duyuşsal gelişimine etki etmeden sadece bilişsel davranışlar üzerine yoğunlaşmakta bu da kişilik gelişimine olumsuz etki etmektedir. (Ahmann ve Glock, 1971). Gelecek beklentisi ve boş zaman kavramlarının değerlendirilmesi özellikle lise düzeyindeki öğrencilerin gelecekleri ile ilgili mesleki kararları doğrultusunda çok önemli bir ışık tutacağı, zamanın verimli kullanılması alışkanlığının edinilmesi geleceklerine önemli ölçüde yön verecektir.

Bu bilgiler ışığında araştırmanın amacı, 13-18 yaş aralığındaki öğrencilerin boş zaman yönetim düzeylerinin; cinsiyet, yaş, sınıf, kendilerini derslerinde başarılı bulma durumları, rekreatif faaliyetleri değerlendirme durumları, günlük boş zaman, boş zamanlarını verimli kullanma durumları ve boş zaman faaliyetleri değişkenlerine göre değişiklik gösterip göstermediğini incelemektir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma, ilişkisel tarama modelinde olup, betimsel bir nitelik arz etmektedir. Tarama modeli, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlamaktadır (Karasar, 2014). Bu araştırma kapsamında da öğrencilerin boş zaman yönetimleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir.

2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini genel olarak spor liselerinde okuyan 13-18 yaşlarındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Konya, Mersin, Karaman, Niğde ve İstanbul Tff Celal Aras spor liselerinde ilinde rastgele seçilen toplam 259 öğrenci oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Boş Zaman Yönetimi Ölçeği (BZYÖ): Araştırma verileri kişisel bilgi formu ile Wang ve diğerlerinin (2011) yılında geliştirdikleri, Akgül ve Karaküçük’ün (2015) Türkçe’ye uyarladıkları, “Boş Zaman Yönetimi Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Ölçek, 4 alt boyut (amaç belirleme ve yöntem, değerlendirme, boş zaman tutumu ve programlama) ve toplam 12 maddeden oluşan 5’li likert tipi (1= Hiç Katılmıyorum, 5= Tamamen Katılıyorum) ölçeğidir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 15, en yüksek puan 75’ dir. Ölçekte “programlama” alt boyutunda yer alan maddeler olumsuz ifadelerden oluşmaktadır. Ölçekten elde edilen yüksek puanlar boş zaman yönetimi uygulamalarının daha iyi olduğunu göstermektedir. Ölçeğin iç tutarlık Cronbach Alpha güvenirliği bu çalışma için .87 olarak bulunmuştur.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada elde edilen veriler, SPSS 25.0 paket programından yararlanılarak çözümlenmiştir. Veri sayısı 30’dan fazla olduğundan verilerin normallik değerleri Kolmogorov-Smirnov (Lilliefors) testi ile incelenmiş olup, bu değerlerin 0,05’ten küçük olması ve çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1 sınırları içinde olması nedeniyle verilerin normal dağılıma uygunluk gösterdiği bulunmuştur (Morgan, Leech, Gloeckner ve Barrett, 2004). Ölçeklerden elde edilen puanlar normal dağıldığından parametrik testlerden ilişkisiz örneklem için t-testi ve tek yönlü varyans analizi (One-way ANOVA) kullanılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölüm, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin demografik bilgileri ile ilgili bulgularına, uygulanan ölçeklere verdikleri cevaplardan elde edilen bilgilerin istatistiksel olarak değerlendirmelerini kapsamaktadır.

Tablo 1. Öğrencilerin cinsiyetlerine ve yaşlarına göre dağılımları

		Erkek	Kız	Toplam
13-14 yaş	N	39	30	69
	%	56,5	43,5	100,0
14-15 yaş	N	14	15	29
	%	48,3	51,7	100,0
15-16 yaş	N	33	22	55
	%	60,0	40,0	100,0
16-17 yaş	N	27	20	47
	%	57,4	42,6	100,0
17-18 yaş	N	36	23	59
	%	61,0	39,0	100,0
Toplam	N	149	110	259
	%	57,5	42,5	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %57,5' inin erkek (149 kişi), %42,5' inin ise kız (110 kişi) oldukları tespit edilmiştir.

3.1. Birinci Alt Problem

Çalışmanın birinci alt problem cümlesi “Öğrencilerin boş zaman yönetim düzeyleri nasıldır?” şeklindedir.

Öğrencilerin BZYÖ' nden aldıkları puanların ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin boş zaman yönetimlerine ilişkin puan ortalamaları ve standart sapmaları

Boş Zaman Yönetimi	Min.	Maks.	$\bar{X}$	Ss
Amaç Belirleme ve Yöntem	6,00	30,00	3,35	6,36
Boş Zaman Tutumu	5,00	15,00	3,98	2,98
Programlama	3,00	15,00	3,37	2,40
Değerlendirme	3,00	15,00	2,96	3,02

Tablo 2 incelendiğinde, öğrencilerin boş zaman yönetim düzeylerini belirlemek için yapılan analiz sonucuna göre öğrencilerin “Boş zaman tutumu” boyutundan en fazla ortalama ($\bar{X} = 3,98$, Ss=2,98) sahip oldukları, “Değerlendirme” alt boyutundan ise en az ortalama ($\bar{X} = 2,96$, Ss=3,02) sahip oldukları bulunmuştur. Öğrencilerin, boş zaman yönetimlerinin boş zaman tutumu bağlamında olduğu söylenebilir.

3.2. İkinci Alt Problem

Çalışmanın ikinci alt problem cümlesi “Öğrencilerin boş zaman yönetimleri bağımsız değişkenlere (cinsiyet, yaş, sınıf, kendilerini derslerinde başarılı bulma durumları, rekreatif faaliyetleri değerlendirme durumları, günlük boş zaman, boş zamanlarını verimli kullanma durumları ve boş zaman faaliyetleri) göre farklılık göstermekte midir?” şeklindedir.

Bu alt problem doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

“Öğrencilerin cinsiyet değişkeni bakımından boş zaman yönetimleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?” şeklindedir.

Tablo 3. Öğrencilerin boş zaman yönetimlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılığını gösteren t- Testi sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Amaç Belirleme ve Yöntem	Erkek	149	20,21	6,31	,203	,84
	Kız	110	20,05	6,45		
Boş Zaman Tutumu	Erkek	149	12,09	2,95	1,026	,31
	Kız	110	11,71	3,03		
Programlama	Erkek	149	10,18	2,45	,480	,63
	Kız	110	10,04	2,34		
Değerlendirme	Erkek	149	9,08	3,09	1,292	,20
	Kız	110	8,59	2,90		
BZYÖ	Erkek	149	51,56	11,99	,791	,43
	Kız	110	50,38	11,73		

**p < ,01; *p < ,05

Tablo 3' e göre, t- testi sonucunda öğrencilerin boş zaman yönetimleri arasında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > .05$). Başka bir ifadeyle, kız ve erkek öğrencilerin boş zaman yönetimleri benzerlik göstermektedir.

“Öğrencilerin yaş değişkeni bakımından boş zaman yönetimleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?” şeklindedir.

Tablo 4. Öğrencilerin boş zaman yönetimlerinin yaş değişkenine göre farklılığını gösteren ANOVA testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	ss	F	p	Anlamlı farklar
Amaç Belirleme ve Yöntem	13-14 yaş	69	18,10	6,02	3,675	,006**	I-III I-IV
	14-15 yaş	29	20,69	7,12			
	15-16 yaş	55	21,67	5,65			
	16-17 yaş	47	21,77	5,95			
	17-18 yaş	59	19,53	6,74			
	Toplam	259	20,14	6,36			
Boş Zaman Tutumu	13-14 yaş	69	11,55	3,10	0,711	,585	
	14-15 yaş	29	11,72	2,93			
	15-16 yaş	55	12,44	2,95			
	16-17 yaş	47	11,98	3,10			
	17-18 yaş	59	11,97	2,83			
	Toplam	259	11,93	2,98			
Programlama	13-14 yaş	69	10,29	1,91	0,193	,948	
	14-15 yaş	29	9,93	2,53			
	15-16 yaş	55	10,15	2,59			
	16-17 yaş	47	10,15	2,84			
	17-18 yaş	59	9,97	2,34			
	Toplam	259	10,12	2,40			
Değerlendirme	13-14 yaş	69	8,13	3,06	2,747	,029*	I-III I-IV
	14-15 yaş	29	8,93	3,06			
	15-16 yaş	55	9,58	2,64			
	16-17 yaş	47	9,57	3,26			
	17-18 yaş	59	8,49	2,91			
	Toplam	259	8,87	3,02			
BZYÖ	13-14 yaş	69	48,07	11,99	2,516	,042*	I-III I-IV
	14-15 yaş	29	51,28	12,40			
	15-16 yaş	55	53,84	10,45			
	16-17 yaş	47	53,47	12,49			
	17-18 yaş	59	49,95	11,62			
	Toplam	259	51,06	11,87			

** $p < ,01$; * $p < ,05$ I: 13-14 yaş, II: 14-15 yaş, III: 15-16 yaş, IV: 16-17 yaş, V: 17-18 yaş

Tablo 4' deki değerlere bakıldığında, yapılan ANOVA testi sonucunda öğrencilerin yaş değişkenine göre “Amaç Belirleme ve Yöntem”, “Değerlendirme” ve ölçeğin toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu sonuç üzerine, hangi yaş gruplarının ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olduğunu belirlemek için Tukey testi uygulanmıştır. Tukey testi sonucunda, yaşları 13-14 yaş aralığında olan öğrencilerin “Amaç Belirleme ve Yöntem” puan ortalamalarının ($\bar{X}=18,16$), yaşları 15-16 yaş ve 16-27 yaş aralığında olan öğrencilerin puan ortalamalarından (sırasıyla $\bar{X}=21,67$; $\bar{X}=21,77$) anlamlı derecede düşük olduğu bulunmuştur ($p < ,01$). Benzer şekilde, yaşları 13-14 yaş aralığında olan öğrencilerin “Değerlendirme” puan ortalamalarının ($\bar{X}=8,13$), yaşları 15-16 yaş ve 16-27 yaş aralığında olan öğrencilerin puan ortalamalarından (sırasıyla $\bar{X}=9,58$; $\bar{X}=9,57$) anlamlı derecede düşük olduğu bulunmuştur ($p < ,05$). Son olarak, yaşları 13-14 yaş aralığında olan öğrencilerin BZYÖ puan ortalamalarının ($\bar{X}=48,07$), yaşları 15-16 yaş ve 16-27 yaş aralığında olan öğrencilerin puan ortalamalarından (sırasıyla $\bar{X}=53,84$; $\bar{X}=53,47$) anlamlı derecede düşük olduğu bulunmuştur ($p < ,05$).

Ayrıca, farklı yaşlardaki öğrencilerin boş zaman tutumu ve programlama puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı başka bir ifadeyle farklı yaşlardaki öğrencilerin boş zaman tutumu ve programlama zaman yönetimlerinin benzer olduğu söylenebilir.

“Öğrencilerin sınıf değişkeni bakımından boş zaman yönetimleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?” şeklindedir.

Tablo 5. Öğrencilerin boş zaman yönetimlerinin sınıf değişkenine göre farklılığını gösteren ANOVA testi sonuçları

		N	$\bar{X}$	ss	F	p	Anlamlı farklar
Amaç Belirleme ve Yöntem	9. Sınıf	96	19,27	6,13	1,999	,115	
	10. Sınıf	56	21,80	6,12			
	11. Sınıf	54	20,37	6,76			
	12. Sınıf	53	19,72	6,42			
	Toplam	259	20,14	6,36			
Boş Zaman Tutumu	9. Sınıf	96	11,77	3,15	0,318	,812	
	10. Sınıf	56	12,25	2,72			
	11. Sınıf	54	11,96	3,11			
	12. Sınıf	53	11,85	2,86			
	Toplam	259	11,93	2,98			
Programlama	9. Sınıf	96	10,39	2,23	0,906	,439	
	10. Sınıf	56	10,13	2,48			
	11. Sınıf	54	9,72	2,74			
	12. Sınıf	53	10,04	2,24			
	Toplam	259	10,12	2,40			
Değerlendirme	9. Sınıf	96	8,59	3,18	1,570	,197	
	10. Sınıf	56	9,55	2,63			
	11. Sınıf	54	9,04	3,20			
	12. Sınıf	53	8,49	2,85			
	Toplam	259	8,87	3,02			
	9. Sınıf	96	50,02	12,08	1,312	,271	
	10. Sınıf	56	53,73	10,79			
	11. Sınıf	54	51,09	12,99			
	12. Sınıf	53	50,09	11,27			
	Toplam	259	51,06	11,87			

**p < ,01; *p < ,05 I: 9.Sınıf, II: 10.Sınıf, III: 11.Sınıf, IV: 12.Sınıf

Tablo 5’ deki değerlere bakıldığında, yapılan ANOVA testi sonucunda öğrencilerin sınıf değişkenine göre boş zaman yönetimi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > ,05$). Bu sonuca göre, farklı sınıflardaki öğrencilerin boş zaman yönetimlerinin benzer olduğu söylenebilir.

“Öğrencilerin derslerinde kendilerini başarılı bulma durumu değişkeni bakımından boş zaman yönetimleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?” şeklindedir.

Tablo 6. Öğrencilerin boş zaman yönetimlerinin derslerinde kendilerini başarılı bulma durumları değişkenine göre farklılığını gösteren t- Testi sonuçları

	Başarılı bulma	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Amaç Belirleme ve Yöntem	Evet	176	20,06	6,27	-,281	,779
	Hayır	83	20,30	6,58		
Boş Zaman Tutumu	Evet	176	11,95	2,90	,144	,886
	Hayır	83	11,89	3,16		
Programlama	Evet	176	10,20	2,33	,773	,440
	Hayır	83	9,95	2,55		
Değerlendirme	Evet	176	8,82	2,93	-,378	,706
	Hayır	83	8,98	3,22		
BZYÖ	Evet	176	51,03	11,68	-,055	,957
	Hayır	83	51,12	12,34		

**p < ,01; *p < ,05

Tablo 6’ e göre, t- testi sonucunda öğrencilerin boş zaman yönetimleri arasında derslerinde kendilerini başarılı bulma durumları değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > ,05$). Başka bir ifadeyle, derslerinde kendilerini başarılı bulan ya da bulmayan öğrencilerin boş zaman yönetimleri benzerlik göstermektedir.

“Öğrencilerin rekreatif faaliyetleri değerlendirme durumları değişkeni bakımından boş zaman yönetimleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?” şeklindedir.

Tablo 7. Öğrencilerin boş zaman yönetimlerinin rekreatif faaliyetleri değerlendirme durumları değişkenine göre farklılığını gösteren t- Testi sonuçları

	Rekreatif Faaliyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	P
Amaç Belirleme ve Yöntem	Evet	217	19,98	6,28	-,905	,366
	Hayır	42	20,95	6,81		
Boş Zaman Tutumu	Evet	217	11,88	2,92	-,673	,502
	Hayır	42	12,21	3,30		
Programlama	Evet	217	10,18	2,33	,985	,325
	Hayır	42	9,79	2,72		

Değerlendirme	Evet	217	8,88	3,01	,036	,971
	Hayır	42	8,86	3,10		
BZYÖ	Evet	217	50,92	11,81	-,445	,657
	Hayır	42	51,81	12,32		

**p < ,01; *p < ,05

Tablo 7' e göre, t- testi sonucunda öğrencilerin boş zaman yönetimleri arasında rekreatif faaliyetleri değerlendirme durumları değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > .05$). Başka bir ifadeyle, rekreatif faaliyetleri değerlendiren ya da değerlendirmeyen öğrencilerin boş zaman yönetimleri benzerlik göstermektedir.

“Öğrencilerin günlük boş zaman süresi değişkeni bakımından boş zaman yönetimleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?” şeklindedir.

Tablo 8. Öğrencilerin boş zaman yönetimlerinin günlük boş zaman süresi göre farklılığını gösteren ANOVA testi sonuçları

	Boş zaman süresi	N	$\bar{X}$	Ss	F	p	Anlamlı farklar
Amaç Belirleme ve Yöntem	1 saatten az	30	20,50	7,03	1,625	,184	
	1-2 saat	73	21,42	6,02			
	3-4 saat	114	19,52	6,20			
	5-6 saat	42	19,33	6,73			
	Toplam	259	20,14	6,36			
Boş Zaman Tutumu	1 saatten az	30	11,43	3,66	1,568	,198	
	1-2 saat	73	12,55	2,79			
	3-4 saat	114	11,70	2,98			
	5-6 saat	42	11,83	2,70			
	Toplam	259	11,93	2,98			
Programlama	1 saatten az	30	9,30	3,02	2,144	,095	
	1-2 saat	73	10,52	2,57			
	3-4 saat	114	10,19	2,21			
	5-6 saat	42	9,81	1,97			
	Toplam	259	10,12	2,40			
Değerlendirme	1 saatten az	30	8,47	3,13	2,750	,043*	II-III II-IV
	1-2 saat	73	9,71	2,98			
	3-4 saat	114	8,62	3,07			
	5-6 saat	42	8,38	2,65			
	Toplam	259	8,87	3,02			
	1 saatten az	30	49,70	12,43	2,451	,064	
	1-2 saat	73	54,21	11,51			
	3-4 saat	114	50,04	12,02			
	5-6 saat	42	49,36	11,04			
	Toplam	259	51,06	11,87			

**p < ,01; *p < ,05 I: 1 saatten az, II: 1-2 saat, III: 3-4 saat, IV: 5-6 saat

Tablo 8' deki değerlere bakıldığında, yapılan ANOVA testi sonucunda öğrencilerin günlük boş zaman süresi değişkenine göre “Değerlendirme” puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Tukey testi sonucunda, günlük boş zaman süreleri 1-2 saat olan öğrencilerin “Değerlendirme” puan ortalamalarının ($\bar{X}=9,71$), günlük boş zaman süreleri 3-4 saat ve 5-6 saat olan öğrencilerin puan ortalamalarından (sırasıyla $\bar{X}=8,62$; $\bar{X}=8,38$) anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur ($p < ,01$). Ayrıca, günlük boş zaman süreleri farklı olan öğrencilerin amaç belirleme ve yöntem, boş zaman tutumu, programlama ve BZYÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığın olmadığı başka bir ifadeyle günlük boş zaman süreleri farklı olan öğrencilerin amaç belirleme ve yöntem, boş zaman tutumu ve programlama zaman yönetimlerinin benzer olduğu söylenebilir.

“Öğrencilerin boş zamanları verimli kullanma değişkeni bakımından boş zaman yönetimleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?” şeklindedir.

Tablo 9. Öğrencilerin boş zaman yönetimlerinin boş zamanlarını verimli kullanma değişkenine göre farklılığını gösteren t- Testi sonuçları

	Verimli kullanma	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Amaç Belirleme ve Yöntem	Evet	185	20,54	6,23	1,589	,113
	Hayır	74	19,15	6,62		
Boş Zaman Tutumu	Evet	185	11,99	2,86	,546	,586
	Hayır	74	11,77	3,28		
Programlama	Evet	185	10,16	2,35	,392	,695
	Hayır	74	10,03	2,54		
Değerlendirme	Evet	185	8,99	2,89	,983	,327
	Hayır	74	8,58	3,31		

BZYÖ	Evet	185	51,68	11,46	1,318	,189
	Hayır	74	49,53	12,81		

**p < ,01; *p < ,05

Tablo 9' a göre, t- testi sonucunda öğrencilerin boş zaman yönetimleri arasında boş zamanlarını verimli kullanma değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p> .05). Başka bir ifadeyle, boş zamanlarını verimli kullanan ya da kullanmayan öğrencilerin boş zaman yönetimleri benzerlik göstermektedir.

“Öğrencilerin boş zaman faaliyetleri değişkeni bakımından boş zaman yönetimleri arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?” şeklindedir.

Tablo 10. Öğrencilerin boş zaman yönetimlerinin boş zaman faaliyetlerine göre farklılığını gösteren ANOVA testi sonuçları

	Faaliyet türü	N	$\bar{X}$	ss	F	p	Anlamlı farklar
Amaç Belirleme ve Yöntem	İnternet	42	18,24	6,67	2,260	,106	
	Müzik	20	20,50	6,82			
	Spor	197	20,51	6,21			
	Toplam	259	20,14	6,36			
Boş Zaman Tutumu	İnternet	42	11,76	2,64	,181	,835	
	Müzik	20	12,25	3,14			
	Spor	197	11,93	3,05			
	Toplam	259	11,93	2,98			
Programlama	İnternet	42	9,60	2,24	1,342	,263	
	Müzik	20	9,95	2,78			
	Spor	197	10,25	2,39			
	Toplam	259	10,12	2,40			
Değerlendirme	İnternet	42	8,12	2,80	1,694	,186	
	Müzik	20	8,70	3,34			
	Spor	197	9,05	3,02			
	Toplam	259	8,87	3,02			
	İnternet	42	47,71	11,17	2,015	,135	
	Müzik	20	51,40	13,60			
	Spor	197	51,74	11,78			
	Toplam	259	51,06	11,87			

**p < ,01; *p < ,05 I: İnternet, II: Müzik, III: Spor

Tablo 10' daki değerlere bakıldığında, yapılan ANOVA testi sonucunda öğrencilerin boş zaman faaliyetleri değişkenine göre boş zaman yönetimi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>,05). Bu sonuca göre, boş zaman faaliyetleri internet, müzik ve spor olan öğrencilerin boş zaman yönetimlerinin benzer olduğu söylenebilir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmanın amacı, 13-18 yaş aralığındaki öğrencilerin boş zaman yönetim düzeylerinin; cinsiyet, yaş, sınıf, kendilerini derslerinde başarılı bulma durumları, rekreatif faaliyetleri değerlendirme durumları, günlük boş zaman, boş zamanlarını verimli kullanma durumları ve boş zaman faaliyetleri değişkenlerine göre değişiklik gösterip göstermediğini incelemektir.

Araştırmada öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre boş zaman yönetimi alt boyutlarında anlamlı farklılığın olmadığı yani kız ve erkek öğrencilerin boş zaman yönetim düzeylerinin benzerlik gösterdiği bulunmuştur. Ayyıldız Durhan, Akgül ve Karaküçük (2017), spor kulüplerinin yüzme havuzlarında rekreatif amaçlı yüzme sporuyla uğraşan katılımcılar üzerinde yaptıkları çalışmalarında, katılımcıların boş zaman yönetim düzeyleri yüksekken, cinsiyet, yaş, medeni durum, algılanan gelir gibi değişkenlere bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olmadığı bulunmuştur. Çuhadar (2019)'ın lise öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmayla benzerlik gösterirken, Sugötüren ve ark. (2011)' nın üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada ise cinsiyet değişkenine göre zaman yönetiminin kadınlar öğrenciler lehine farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Araştırmada yaşları 13-14 yaş aralığında olan öğrencilerin boş zaman yönetim düzeylerinin (Amaç Belirleme ve Yöntem, Değerlendirme), yaşları 15-16 yaş ve 16-27 yaş aralığında olan öğrencilerden anlamlı derecede düşük olduğu bulunmuştur. Ayyıldız Durhan, Akgül ve Karaküçük (2017) yaptıkları çalışmada yaş değişkeni ile boş zaman yönetimi düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmazken, Çakır'ın (2017) üniversite öğrencilerinin boş zaman yönetimi ve serbest zaman doyumlarının araştırıldığı çalışmada ise öğrencilerin yaş değişkeni ile boş zaman yönetimleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. 26 yaş üzeri katılımcıların boş zaman yönetimlerinde diğer katılımcılara oranla daha başarılı oldukları sonucu ortaya koyulmuştur. Araştırmada kendilerini derslerinde başarılı bulan ya da bulmayan öğrencilerin boş zaman yönetimleri benzerlik gösterdiği bulunmuştur. Çuhadar (2019)'ın çalışmasında ise araştırmaya katılan öğrencilerin ders

başarısı değişkenine göre boş zaman yönetimi alt boyutlarında (amaç belirleme ve yöntem, programlama, değerlendirme) derslerinde kendilerini başarılı bulan öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Tektaş ve Tektaş (2010), üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmalarında derslerinde başarılı olan öğrencilerin zaman yönetimi düzeylerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin rekreatif faaliyetleri değerlendirme durumları, boş zamanlarını verimli kullanma ve boş zamanlarında müzik, internet, spor faaliyetlerinden bulunan ya da bulunmayan öğrencilerin boş zaman yönetimleri benzerlik göstermektedir. Ayyıldız Durhan, Akgül ve Karaküçük (2017) yaptıkları çalışmada, boş zamanlarını verimli kullandıklarını düşünen katılımcıların, boş zamanlarını verimli kullanmayanlara oranla daha yüksek bir boş zaman yönetimi puanları ortaya koyduğu bulunmuştur.

Araştırmada günlük boş zaman süreleri 1-2 saat olan öğrencilerin “Değerlendirme” puan ortalamalarının, günlük boş zaman süreleri 3-4 saat ve 5-6 saat olan öğrencilerin puan ortalamalarından anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca, günlük boş zaman süreleri farklı olan öğrencilerin amaç belirleme ve yöntem, boş zaman tutumu ve programlama zaman yönetimlerinin benzer olduğu söylenebilir. Ayyıldız Durhan, Akgül ve Karaküçük (2017) yaptıkları çalışmada ise ölçeğin Programlama alt boyutu dışındaki tüm alt boyutlarında ve toplam puanlarda günlük boş zamanını 5-6 saat arası olarak ifade eden katılımcıların boş zaman yönetimi puanları “hiç yok”, “1 saatten az” ve “1-2 saat arası” olarak ifade eden katılımcılara oranla daha yüksek olarak belirlenmiştir.

Sonuç olarak kişiliğin şekillenmesinde önemli bir yeri olan ergenlik döneminde hayata atılmaya hazırlanan lise öğrencilerinin gelecekleri ile ilgili çalışmalar önemlidir. Bu doğrultuda sonuçların farklı yaş grupları ile farklı bölgelere genellenmesi uygun değildir. Bu nedenle konuya ilişkin çalışmaların farklı yaş kategorilerine uygulanması gençlerle ilgili olarak daha ayrıntılı veriler elde edilmesine ve alan yazınına önemli katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Adair, J. (2006). Etkili zaman yönetimi. (Çev. Ö. Çolakoğlu). İstanbul: Babıali Kültür. Sabuncuoğlu, Z., Paşa, M., & Kaymaz, K. (2010). Zaman yönetimi. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Adler A. (1994). İnsan Tabiatını Tanım., Çev. Ayda Yörük, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Güleri, M. (1998). Üniversiteli ve İşçi Gençliğin Gelecek Beklentileri ve Kötümserlik-İyimserlik Düzeyleri. *Kriz Dergisi*, 6(1).
- Ahmann, J. S., & Glock, M. D. (1971). Evaluating pupil growth: principles of tests and measurement (fourth edition). Boston: Allyn and Bacon Inc.
- Akgül, B. M., & Karaküçük, S. (2015). Boş zaman yönetimi ölçeği: Geçerlik- güvenirlik çalışması. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 1867-1880.
- Ayyıldız, T., Akgül, B. M. ve Karaküçük, S. (2017). Rekreatif Amaçlı Yüzme Sporuyla Uğraşan Bireylerin Boş Zaman Yönetimleri Üzerine Bir Değerlendirme, *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(4): 816.
- Azğz, A. (2014). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri, Geliştirilmiş ve Gözden Geçirilmiş 9. Basım, Nobel Yayıncılık, Ankara
- Carter, V., & Good, E. (1973). Dictionary of education (fourth edition). New York: McGraw Hill Book Company.
- Çakır, O. V. (2017). Üniversite Öğrencilerin Serbest Zaman Doyum Düzeyleri İle Serbest Zaman Yönetimleri Arasındaki İlişki. *Gaziantep Spor Bilimleri Dergisi*. 2(3),17-27.
- Çuhadar, A., Demirel, M., ER, Y. ve Serdar, E. (2019). Lise Öğrencilerinde Boş Zaman Yönetimi ve Gelecek Beklentisi İlişkisi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(66): 14981505.
- HARTLAGE, L. C. (1969). The Scientific Management of Leisure Time, *Journal of Clinical Psychology*, 25(2): 226-228.
- Karasar, N. (2014). Bilimsel Araştırma Yöntemi. 27 Basım. Nobel yayıncılık: Ankara.
- Sugötüren, M., Ballı, Ö. M., & Gökçe, H. (2011). Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Zaman Yönetimi Davranışları. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(3), 91-96.
- Nixon, E.J. and Jewett, E.A., (1969). An Introduction to Physical Education. Toronto.

Passig, D. (2005). Future –time-span as a cognitive skill in future studies. *Futures Research Quarterly*, 19(4), 27-47.

Tektaş, M., & Tektaş, N. (2010). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin zaman yönetimi ve akademik başarıları arasındaki ilişki. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (23), 221-229.

Wang, W.C., Kao C.H., Huan, T. C., & Wu, C.C. (2011). Free time management contributes to better quality of life: a study of undergraduate students in Taiwan. *Journal of Happiness Studies*, 12(4), 561- 573.

Wolman, B. B. (1973). *Victims of success: Emotional problems of executives*. New York: Quadrangle.